

**Програмові вимоги з навчальної дисципліни
Трудове право України та країн ЄС
для студентів денної та заочної форми навчання
ОПП «Міжнародне та Європейське право»**

1. Поняття та джерела трудового права України та країн ЄС

Гене́за міжнародного трудового права та трудового права України. Поняття трудового права України та країн ЄС. Предмет трудового права України та країн ЄС. Метод правового регулювання трудових правовідносин в Україні та країнах ЄС. Функції трудового права України та країн ЄС. Система трудового права України та країн ЄС.

Джерела трудового права України. Джерела трудового права ЄС. Первинне законодавство ЄС. Вторинне законодавство ЄС. Законодавство країн ЄС в сфері трудового права. Міжнародні стандарти у сфері праці.

Дія нормативно-правових актів трудового права у часі, просторі і за категоріями працівників.

2. Принципи трудового права України та країн ЄС

Поняття і значення принципів трудового права. Класифікація принципів трудового права. Принципи трудового права України, які закріплені в Конституції України, міжнародних актах, КЗпП України, Законах України та інших актах. Принципи здійснення права на працю в країнах ЄС (заборона дискримінації, заборона примусової праці, свобода переміщення працівників, право на гендерну рівність). Зміст права на працю в Україні та у країнах ЄС.

3. Трудові правовідносини в Україні та країнах ЄС

Поняття та види трудових правовідносин в Україні та країнах ЄС. Структура трудових правовідносин. Особливості трудових правовідносин. Особливості міжнародних трудових правовідносин. Відмінність трудових правовідносин від правовідносин суміжних галузей права. Особливості трудових правовідносин в країнах ЄС.

Суб'єкти трудових правовідносин. Їх правоздатність та дієздатність. Працівники як суб'єкти трудового права. Їх види та правосуб'єктність.

Роботодавець як суб'єкт трудового права. Його види та правосуб'єктність. Роботодавець фізична та юридична особа.

Власник підприємства та організації і його управлінські повноваження по організації праці працюючих. Уповноважений власником орган по управлінню підприємством і організацією. Співвідношення понять „власник підприємства” і „адміністрація підприємства”, „керівник підприємства, установи, організації”, „засновник юридичної особи”.

Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Поняття, види, основні функції і повноваження трудових колективів. Органи трудового колективу (загальні збори, рада трудового колективу), їх повноваження.

Первинна профспілкова організація підприємства, як суб'єкт трудового права. Правове положення профспілок. Основні функції і права профспілок.

Об'єкт трудових правовідносин.

Зміст трудових правовідносин. Основні права, гарантії прав та обов'язки суб'єктів трудових правовідносин в Україні та країнах ЄС.

Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин в Україні та країнах ЄС. Умови виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин в Україні та країнах ЄС.

4. Зайнятість та працевлаштування в Україні та країнах ЄС

Міжнародні правові акти про зайнятість та захист від безробіття. Поняття зайнятості та працевлаштування за законодавством України та країн ЄС. Правове регулювання працевлаштування в Україні та країнах ЄС, його правові форми. Блакитна карта ЄС: поняття, умови та порядок отримання. Дозвіл на працевлаштування іноземців на території України: поняття, умови та порядок його надання. Органи, що надають дозвіл на працевлаштування на території України та країн ЄС. Суб'єкти права на вільне пересування з метою працевлаштування в ЄС.

Безробітний його права та обов'язки за законодавством України та країн ЄС. Порядок реєстрації громадян як безробітних. Система державних гарантій зайнятості населення в Україні та країнах ЄС. Стратегія зайнятості в Україні та країнах ЄС. Співпраця України та ЄС у галузі зайнятості.

5. Соціальне партнерство в Україні та країнах ЄС

Міжнародні правові стандарти права на об'єднання та захист трудових прав через профспілки. Соціальне партнерство в Україні та країнах ЄС. Суб'єкти соціального партнерства за законодавством України та країн ЄС, їх правовий статус.

Двосторонній та тресторонній міжгалузевий соціальний діалог.

Професійні спілки: поняття, види та правове регулювання їх діяльності в Україні та країнах ЄС. Європейська конфедерація профспілок (ETUUC). Європейські виробничі ради (EWC).

Організації роботодавців та їхні об'єднання в Україні та країнах ЄС (BUSINESSEUROPE, CEEP, UEAPME та інші).

Колективні угоди (договори) в Україні та країнах ЄС: поняття, сторони, сфера укладення та зміст.

Правове регулювання ведення колективних переговорів в Україні та країнах ЄС.

Участь працівників в управлінні підприємством за законодавством України та країн ЄС (Societas Europaea).

6. Трудовий договір в Україні та країнах ЄС

Поняття трудового договору(контракту) за законодавством України та країн ЄС. Види трудових договорів. Сторони трудового договору, їх правосуб'єктність за законодавством України та країн ЄС. Захист персональних даних працівників.

Умови трудового договору за законодавством України та країн ЄС. Інформування працівників про умови трудового договору. Зміст трудового договору.

Порядок укладення трудового договору за законодавством України та країн ЄС. Документи, що подаються при укладення трудового договору. Права працівника та роботодавця при виникненні, зміні та припиненні трудових правовідносин. Випробування при прийнятті на роботу. Строк випробування. Результати випробування.

Переведення та переміщення працівника. Зміна істотних умов праці. Суміщення та сумісництво. Заступництво тимчасово відсутнього працівника.

Підстави та порядок припинення трудового договору за законодавством України та країн ЄС. Розірвання трудового договору. Відсторонення працівника від роботи. Трудові книжки. Порядок звільнення працівника.

Захист працівників у випадку банкрутства підприємства за законодавством країн ЄС. Захист прав працівників при зміні власника в країнах ЄС. Захист працівників у випадку колективного звільнення працівників за законодавством ЄС.

Правове регулювання нетипової зайнятості: тимчасова робота, неповний робочий час, строкові трудові договори, телепраця, дистанційна робота, лізинг праці за законодавством України та країн ЄС.

Правове регулювання трудових відносин окремих категорій працівників за законодавством України та країн ЄС. Європейські гарантії захисту неповнолітніх працівників. Юридичні гарантії працівникам із сімейними обов'язками за законодавством

України та країн ЄС. Працевлаштування людей з інвалідністю за законодавством України та країн ЄС.

7. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку за законодавством України та країн ЄС

Поняття робочого часу та часу відпочинку їх правове регулювання за законодавством України та країн ЄС.

Види робочого часу за законодавством України та країн ЄС. Нормальний, скорочений та неповний робочий час за трудовим законодавством України. Режими робочого часу за законодавством України та країн ЄС. Загальні режими та спеціальні режими роботи. Надурочні роботи. Облік робочого часу. Порядок встановлення робочого часу за законодавством України та країн ЄС.

Види часу відпочинку за законодавством України та країн ЄС. Види відпусток та порядок їх надання за законодавством України та країн ЄС. Гарантії для працівника при визначенні часу на відпочинок та наданні відпусток.

8. Правове регулювання оплати праці за законодавством України та країн ЄС

Поняття оплати праці та заробітної плати за законодавством України та країн ЄС. Методи правового регулювання заробітної плати.

Структура заробітної плати за законодавством України та країн ЄС (основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати).

Поняття та форми оплати праці (грошова та натуральна форми оплати праці), порядок їх застосування за законодавством України та країн ЄС.

Системи оплати праці за законодавством України та країн ЄС. Відрядна система заробітної плати. Погодинна система оплати праці. Тарифна система оплати праці та її юридичне значення. Тарифна сітка.

Оплата праці при відхиленні від умов роботи, передбачених тарифами.

Особливості оплати праці при виконанні надурочних і нічних робіт, робіт у вихідні та святкові дні.

Утримання із заробітної плати. Індexація заробітної плати.

Порядок виплати заробітної плати.

Мінімальна заробітна плата за законодавством України та країн ЄС.

9. Дисципліна праці та дисциплінарна відповідальність за трудовим правом України та країн ЄС

Правові методи забезпечення трудової дисципліни на підприємствах, установах, організаціях за законодавством України та країн ЄС.

Повноваження трудових колективів, профспілкових комітетів у забезпеченні трудової дисципліни.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку та їх юридичне значення (типові, галузеві, локальні).

Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.

Поняття, види дисциплінарної відповідальності працівників. Поняття та склад дисциплінарного проступку. Види дисциплінарних стягнень. Підстави та умови застосування дисциплінарної відповідальності. Порядок застосування дисциплінарних стягнень за законодавством України та країн ЄС.

10. Матеріальна відповідальність за трудовим правом України та країн ЄС

Поняття, види матеріальної відповідальності за законодавством України та країн ЄС. Ознаки матеріальної відповідальності. Обмежена, повна, підвищена (кратна) матеріальна відповідальність працівника перед роботодавцем. Підстави та порядок покриття шкоди, заподіяної працівником підприємству, установі, організації. Умови та підстави притягнення працівника до матеріальної відповідальності.

Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Підстави та умови відповідальності, її розміри.

Матеріальна відповідальність за моральну шкоду завдану працівнику її умови та підстави.

11. Правове регулювання охорони праці за законодавством України та країн ЄС

Поняття охорони праці за законодавством України та країн ЄС. Принципи та завдання охорони праці в ЄС. Європейські стандарти безпеки, охорони праці забезпечення здоров'я працівників та гарантії прав громадян на охорону праці за законодавством України та країн ЄС.

Загальні гарантії прав працівників на охорону праці. Спеціальні гарантії прав працівників на охорону праці, що працюють у важких та шкідливих умовах та додаткові гарантії на охорону праці жінок, неповнолітніх осіб та осіб із зниженою працездатністю.

Організація охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях.

Професійна безпека та охорона здоров'я працівників у ЄС. Європейські вимоги щодо облаштування робочого місця працівника. Стандарти використання робочого обладнання та засобів захисту працівників. Положення про знаки з питань безпеки праці. Вимоги охорони праці при роботі зі специфічними небезпечними елементами.

Захист певних груп працівників на робочому місці відповідно до законодавства ЄС. Захист працівників специфічних професій та секторів економіки. Європейські мінімальні вимоги до безпеки та гігієни робочих місць. Європейські стандарти безпеки та охорони праці, здоров'я працівників в окремих галузях економіки.

Директиви ЄС, Програми та Стратегії щодо охорони праці у ЄС.

12. Правове регулювання трудових спорів за законодавством України та країн ЄС

Поняття, види трудових спорів за законодавством України та країн ЄС. Причини виникнення трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів за законодавством України та країн ЄС.

Досудовий порядок вирішення трудових спорів за законодавством України та країн ЄС.

Органи по розгляду індивідуальних трудових спорів і основні принципи їх організації. Компетенція комісій по трудових спорах. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів у КТС. Виконання рішень комісій по трудових спорах на підприємствах, установах, організаціях. Обмеження повороту виконання рішення по трудових спорах.

Судовий порядок вирішення трудових спорів за законодавством України та країн ЄС. Строки звернення і строки вирішення трудових спорів. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів про поновлення на роботі. Порядок поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. Спори про розірвання трудового договору. Спори про недійсність трудового договору. Позовна давність у трудовому праві.

Порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів). Правове регулювання страйків, локаутів.

Вирішення трудових спорів у міжнародному Європейському суді.

13. Нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю за законодавством України та країн ЄС

Поняття нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю як гарантія охорони трудових прав працюючих.

Державні органи, що здійснюють нагляд за додержанням законодавства про працю їх правовий статус і повноваження.

Громадський контроль за додержанням законодавства про працю.

Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за їх порушення за законодавством України та країн ЄС.